זה בורר פרק שלישי סנהדרין כה.

מסורת הש"ס

ה) [נ"ל ומה נמצאנתי עי' תוס' עירובין פח: ד"ה ר"ג ותוס' חולין פח. ד"ה רבנן ותוס' ניעין ז: ד"ה אמר ר"י ותוספות שבועות מח. ד"ה נמצנו], ב) [עירובין סב.], ג) [לעיל ו. תענית ד: וי"ן], ד) [תוספתא פ"ה עירובין סה ע"ב], ה) עירובין סב. תגיגה י. מיר לד. ודף סב. נדרים יט: כח., ו) לעיל ט: וש"נ, ז) [נ"ל שמתיה כך גרסת הכ"מ בפ"ו מהל' מ"ת דין יד אמת שכ' הרמב"ם אות יט עכת מילת עריפה מתחת ידו ע"ש ודע שכן איתא נמי בהר אלפס שמתיה רב נחמן ועבריי ויהנה בהרא"ש פ' ט אימת שמע ר"נ ועשיות הדפוס שם וע"ל שמתיה ר"נ ועבריה], ח) [נ"ל חולין קמח.], ט) [נ"ל דמעין, י) ס"א מכל מקום.

תורה אור השלם

1. לא תשא שמע שוא אל תשת ידך עם רשע להיות עד חמס:
שמות כג א

גליון הש"ם

גמ' וצריבא וכו' התם הוא דלא נפר ופקבי. לפ"ז נ"ל דהך מ"ד פ"ל כרמב"ם דלעיל דאימתי דר"י לחלוק וס"ל לת"ק דפקולין מפוס דהוי אמקמכתא ולא גמר ומקני. אבל קשה לי מנ"ל להגמרא לימר כך דס"ל דלא כריב"ל ור"י דס"ל אימתי לפרש הא ר"ל הלריטותא בהיפוך על ההכפר דבמתני' קתני דעוסקים ביטוי של עולם כסר דאמקמכתא קני ולא לי מני משתק בקוביא ס"ד דיכו לא הוי אמקמכתא לאין בידו אלא אמקמכתא אבל מפריחי יונים דאמר בנקבא אנא מלתא הוי אמקמכתא ואי אנא מפריחי יונים ה"א דמשתקי בקוביא דאמר קיס לי בנפשאי וכו' אמקמכתא. אחר זה ראיתי בחי' הר"ן דכתב דמס"ה אנא סוגיא זו כרמי כר מחמא משום דלהך מ"ד דמפריחי יונים ואלא קאי לרמב"ם אלא מבירא ליה כר"ש משום דאין עיקרון ביטוי של עולם משתק בקוביא ותרתי ל"ל אבל לענ"ד קשה כנ"ל דהא מ"מ הלריטותא כהך נופא דעוסקים ביטוי של עולם דכבר ולא אמפיל אמקמכתא:

לעזי רש"י

אשחלי"ן [אישטלי"ן]. עוף פיתיון.

מוסף רש"י

לעולם אין אחד מהן נזיר. שנים שהיו יושבין ונתן אחד לפניהם ואמר אחד הריני נזיר שזה הבא אצלנו נזיר הוא, והבני אמר הריני נזיר שאינו נזיר, ולבסוף נמצא כאחד מהן, אין אחד מהן נזיר, לפי שלא נתנה נזירות לבית נזיר בתליה ובסוף אלא בהפלאה ודאית מפורשת (תגיגה י. וכעי"ז שרובין סב. נזירים יט:) דלא אמכת דעתייהו אמש לשם נזירות אלא אלו נזירותן כזה שבא בנגדן אלא היה שיו ולבו שיון לבהי אין אחד מהם נזיר (נדרים כא.). אדם קרוב אצל עצמו. אין אדם נפסל לעבדות בהולאת פיו, דאדם קרוב אצל עצמו אלבך אין אדם יכול לשום עצמו לעבדות אבל אינו עצמו אינו נעשה רשע, שהרי תורה פסלה קרוב לעבדות (לעיל ט:). ואין אדם משיס עצמו רשע. אין אדם מטיס את עבדותו עבדות אבל עצמו לעשות רשע, והא דקי"ל הולאת פיו כמלה עבדים דמי, הני מילי לממונא, אבל לקנסא ולעונש מלקות וליפסל לא (ויבמות כה.).

עין משפט נר מצוה

יז א מי' פ"ו מהלכות עדות הלכה ד סמג לאוין ריד טוש"ע ח"מ סי' לד סעיף י:
יח ב ג מי' שם הלכה ט סמג שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף יב:
יט ד מי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף לד וטוש"ע י"ד סי' קיט סעי' טו וסעי' יח בהגה"ה:
כ ה מי' שם פ"י הל' ד סמג שם טוש"ע שם סעיף טז ועיין כנ"מ:

רבינו חננאל

אימתי ובמה אינו אלא לפרש דברי חכמים כו' ושנינן גברא אגברא קרמית כלומר מדברי ר' יהושע ור' יוחנן אחה מקשי על רמי בר חמא הני סברי דאימתי לפרש ורמי סבר אימתי נמי לחלוק הוא והתניא בהדיא דר' יהודה חולק על החכמים דתניא ר' יהודה אומר בזמן שיש להן אומנות אחרת הרי אלו בשרין. תוהו בהן הרי אלו בשרין וחכ"א בין שאין להן אומנות אלא היא ובין שיש להן אומנות שלא היא פסולין ושנינו ההיא דקתני וחכ"א אינן החכמים השניין במשנתנו אלא ר' טרפון היא. ור' יהודה הוא ששונה אותו בלשון חכמים לפי שהוא אית ליה האי סברא דתניא ר' יהודה אומר משום ר' טרפון אין אחד מהן נזיר לפי שלא נתנה נזירות אלא להפלאה אבל ר' יהודה דמתני' מפרש דברי חכמים הוא וגרסינן בעירובין סוף פרק חלון שבין ב' חצרות אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יהודה דאמר בר"א בעירובי תחומין כו' ואקשינן עליה הלכתא מכלל דפליגי והאמר ריב"ל כל מקום שאמר ר' יהודה אימתי ובמה אינו אלא לפרש דברי חכמים ומהדרינן ולא פליגי והאמר רב חסדא חולקין עליו חבריו על ר' יהודה ואמרינן גברא אגברא קא רמית כלומר מדברי רב חסדא תדהה דברי ר' יהושע ושקלו וטרו בה ומקשו ואימתי לפרש הוא והתנן אלו הן הפסולין המשחק בקוביא. א"ר יהודה אימתי בזמן שאין לו אומנות אלא היא אבל יש לו אומנות שלא היא ח) פסול ודחי' ההיא ר' יהודה שאמר משום ר' טרפון היא דתנן ר' יהודה אומר משום ר' טרפון אין אחד מהן נזיר שלא נתנה נזירות אלא להפלאה. ומסקי לה לשמעתא הכי אלמא כיון דמספקא ליה אי נזיר הוא (והוא) (ואין) לאו נזיר הוא לא משעבד נפשיה הכא נמי כיון דלא ידע אי קני אי לא קני לא נמר ומקני וזו סברא דר' טרפון היא ושנה ר' יהודה דבריו בבריי' בלשון חכמים ובריי'תא כולה ר' יהודה. והמלוה ברבית פסול לעדות תרגמה רבא מלוה הבאה לו ברבית ואפי' לוה עובר עליה ופסול לעדות: בר ביניתוס אסהידו עליה חד אמר קמאי דידי

ח) [כתן חסר נדברי רבינו וכ"ל שלא היא ה"ז כשר ותני עלה בברייתא ותכ"ל אין שאין לו אומנות אלא היא ואין שיש לו אומנות אלא היא פסול - תעיריוגין פ"ב:]

אימתי ט) ובמה אינו אלא לפרש דברי חכמים י) רבי יוחנן אמר אימתי לפרש ובמה לחלוק ודכולי עלמא אימתי לפרש הוא י) גברא אגברא קא רמית מר סבר פליגי ומר סבר לא פליגי ולא פליגי והתניא ז) בין שיש לו אומנות שלא הוא בין שאין לו אומנות אלא הוא הרי זה פסול והיא רבי יהודה משום רבי טרפון היא דתניא ח) רבי יהודה אומר משום רבי טרפון לעולם אין אחד מהן נזיר לפי שלא נתנה נזירות אלא להפלאה: מלוה ברבית: אמר רבא א) לוה ברבית פסול לעדות והאגן תנן מלוה ברבית מלוה הבאה ברבית בר ביניתוס אסהידו ביה תרי סהדי חד אמר קמי דידי אוזיף בריביתא וחד אמר לדידי אוזפי בריביתא ב) פסליה רבא לבר ביניתוס והא רבא הוא דאמר לוה ברבית פסול לעדות והוה ליה רשע והתורה אמרה י) אל תשת רשע עד רבא ג) לטעמיה ט) דאמר רבא אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם משים עצמו רשע ההוא טבחא דאישתכח דנפקא טריפתא מתותי ידיה ט) פסליה רב נחמן ועבריה אזל רבי מזיה וטופריה סבר רב נחמן לאכשוריה א"ל רבא דילמא איערומי קא מערים אלא מאי תקנתיה כדרב אידי בר אבין דאמר רב אידי בר אבין י) החשוד על הטריפות אין לו תקנה עד שילך למקום שאין מכירין אותו ויחזיר אבידה בדבר חשוב או שיוציא טריפה מתחת ידו בדבר חשוב משלו: ומפריחי יונים: מאי מפריחי יונים הכא תרגומה אי תקדמיה יונך ליון רבי חמא בר אושעיא אמר י"ארא מאן דאמר אי תקדמיה יונך ליון מ"ט לא אמר ארא אמר לך ארא מפני דרכי שלום בעלמא ומאן דאמר ארא מאי טעמא לא אמר אי תקדמיה יונך ליון אמר לך היינו משחק בקוביא ואידך תנא תולה בדעת עצמו ותנא תולה בדעת יונו י"וצריכא דאי תנא תולה בדעת עצמו התם הוא דלא גמר ומקני דאמר קים

דאמר התם האי מאן דמקבל זוזי מחבריה למזבן ליה חמרא ופסע ולא זבן משלם כלאחיל אפרוותא דזולשפוט וקאמר התם דאמכתא היא כו' עד דמקשה הש"ס מאי שנא מאם אוכיר ולא אעביד אשלם במיטבא ומשני התם גבי אם אוכיר ולא אעביד אשלם במיטבא משום דהוי כידו לא הוי אמקמכתא אלמא דלא הוי אמקמכתא אמקמכתא ממה שהוא כידו על כן גרלה לר"ת לפרש הכי כל כי האי גוונא לאו אמקמכתא היא דלא הוי אמקמכתא אלא היכא שאין יכול להרויח כגון משלים שטרו וכו' דגבו פשוט (כ"כ דף קפח.) אבל הכא לא הוי אמקמכתא משום דכיון דשניס הם כל אחד ואחד מקני לחבריה מגו דאי מרווח בעי מיהו למקני בההיא בהאה גמר ומקני לחבריה ולפי זה כל שידוכין לא הוי אמקמכתא משום דכל חד וחד בעי למקני גמר נמי ומקני ומיהו קשה על פי' ר"ת שהרי בפרק הזהב (כ"מ דף מח: ושם) אמרינן הנותן עירבון לחבירו ואמר לו אם אני מחזר כי עירבוני ממזל לך והלה אומר אם אני מחזר בי אלכפול לך ערבונך נתקיימו התנאים דברי רבי יוסי ומסיק התם לבסוף אלינא דר' יהודה דהוי אמקמכתא ולא קנין אלמא אפי' בשניס חשיב אמקמכתא ולא אמרינן מגו ט) דאי בעי קנין העירבון אם מחבירו מחזר בו מקנה נמי כנגד העירבון לחבירו בשהוא מחזר בו ועוד משמע לקמן גבי לריבותות דמפריחי יונים דהיכא שהוא סבור דבידו להרויח הוי אמקמכתא בעלמא עופי כדפירש רש"י על כן נראה לר"י עיקר כפירוש רש"י ואי קשיא לו מההיא דאיזהו נשך כדפירש לעיל מרין הכי שאני התם דוודאי דבר שהוא בידו ממש לגמרי כגון אם אוכיר ולא אעביד אשלם במיטבא דהתם בידו לעשות ולא גזיס נמי שסובר הוא שכך הפסיד מבירו אם לא ישלים תנאו כמו אם ישלם במיטבא ובההיא ודאי גמר ומקני ולא חשיב אמקמכתא ואומר בלבו עלי לשלם ודאי מן הדין מה שבידי לעשות ולא עשיתי אבל היכא דגזיס אע"ג דהוי בידו ממש לגמרי כגון אם אוכיר ולא אעביד אשלם אלפא זוזי מכל מקום כיון דגזיס ודאי הוי גוזמא דמתנה לשלם אלף זוז בשביל קרקע אחת ודאי חשיב אמקמכתא ומיהו קשה דהכא משמע דדבר דלא הוי בידו לאו אמקמכתא הוא כגון משחק בקוביא דהכא ואע"ג דגזיס ומאי שנא מההיא דחמרא דזולשפוט דחשבינן אמקמכתא מהאי טעמא ומכ"מ לא קשיא לאותו שיריחי כדי לקנות המעות אשר עליו אבל המשחקים בקוביא לא הוי אמקמכתא קנא אע"ג דלא הוי אמקמכתא ולא נתכוון להסמיך מבירו על דבר שאינו אלא גמר ומקנה לכך כי האי גוונא ולאו אמקמכתא היא אבל הא דאשלם אלפא זוזי דגזיס וגם בידו להשלים אנאו יש לנו לומר דנתכוון להסמיך מבירו הוי אמקמכתא משום דגוזמא קאמר ולא גמר ומקנה ומסתברא דלהכי גזיס שהוא סבור ולאי שיעבדנה ועוד שבידו הוא ט) ומשום הכי פסק דמשחק בקוביא כשר לעדות דפסקינן כר' יהודה לקמן דכיון שיש לו אומנות שלא הוא כשר והא דפסקינן דמשחק בקוביא קני דווקא כשמעות שניהם על פי הדף לפי שהדף והמקום קנוי לאותו שיריחי כדי לקנות המעות אשר עליו אבל המשחקים בקוביא הקנו לא מהני אם לא הקנו בכ"ד חשוב כדאי' בגדלים (דף מז:): **ההיא** ר' יהודה משום ר' טרפון. דאמר לא נתנה נזירות אלא להפלאה פ"ה אלמא כיון דמספקא ליה אי הוי נזיר אי לא מספקא לא גמר ומקני והקשה הריב"ן מאי מדמה קנין לנזירות שאני נזירות דגלי קרא דכתיב מאי היא הפלאה אלא גלי לן קרא דבעינן הפלאה ולא ידענן מה היא הפלאה אלא מיתי לן מסברא מה היא הפלאה והיינו דקאמר ההיא דרבי יהודה היא דאמר משום רבי טרפון דכיון דלא חשיב ליה הפלאה א"כ ש"מ דעל כרחיך הוא דאמר לעיל בכי האי גוונא אמקמכתא היא דאי לאו אמקמכתא היא מילתא דלא ידע אם כן הוא נמי הך הפלאה אע"ג דלא ידע ומדקאמר ר' יהודה לעולם אין אחד מהם נזיר וכו' מכלל דלא הוי הפלאה כי האי גוונא אם כן ש"מ לעיל דהוי אמקמכתא כי האי גוונא וקרא דכי יפליא ליעטריך משום דידות נזירות כגזירות הלכך אי לאו קרא דכי יפליא הייתי מרבה גם זו לידות נזירות דלא גרע מהם ומשום הכי ליעטריך כי יפליא לומר דלא חשיב כידות: אי

יז א מי' פ"ו מהלכות עדות הלכה ד סמג לאוין ריד טוש"ע ח"מ סי' לד סעיף י:
יח ב ג מי' שם הלכה ט סמג שם הלכה כ טוש"ע שם סעיף יב:
יט ד מי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף לד וטוש"ע י"ד סי' קיט סעי' טו וסעי' יח בהגה"ה:
כ ה מי' שם פ"י הל' ד סמג שם טוש"ע שם סעיף טז ועיין כנ"מ:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com